A°. 1835. N°. 33.

ARNHEMSCHE COURANT.

Dingsdag den 17 Maart.

PETERSBURG, den 3den Maart.

In den loop des vorigen jaars zijn door Konstantinopel gekomen 1508 pelgrims uit het Russische rijk, te weten: 106 christenen (52 mannen en 54 vrouwen) naar Jeruzalem en den berg Athos; 351 Israeliten (154 mannen en 197 vrouwen) naar Palestina, en 51 Mahomedanen, onder welken eene vrouw, naar Mekka.

De hoofdstad Moskou had op het einde van 1833 eene bevolking van 333,260 ingezetenen, onder welke 205,120 van het mannelijke en 128,140 van het vrouwelijke geslacht. Er bevonden zich aldaar 51 laken-fabrieken, 59 zijden-fabrieken, 174 katoen-fabrieken, 24 wolspinnerijen, 8 hoedenmakerijen, 10 shawlmakerijen enz.; in het geheel 346 fabrieken met 15975 werklieden.

— Een brief uit Petersburg behelst het volgende: « Men ziet met ongeduld tijdingen uit Londen te gemoet, alwaar de graaf *Pozzo di Borgo* thans zal zijn aangekomen. Londen is thans het brandpunt der Europische staatkunde. De kampstrijd der beide tegen elkander overstaande beginselen wordt eenigermate aldaar het eerst volstreden. Gelijk de Engelsche constitutie tot model van die des vasten lands diende, en de vrijheidsdenkbeelden voornamelijk van Engeland uitgingen, zoo zal ook nu misschien, door den uitslag van den strijd tusschen de hervormers en behoeders, beslist worden, of de republikeinsche of aristocratische geest voor het tegenwoordige heerschende zal zijn. Het Wellingtonsche bewind geeft aan alle regeringen veiligheid tegen de bemoeijingen der woelgeesten. In den korten tijd, dat het aan *Wellington* gegeven was de staatszaken in Engeland weder te besturen, heeft hij niets onbeproefd gelaten, om het weifelende der buitenlandsche politiek van zijn land te doen ophouden en haar eene vastheid te geven, welke haar sedert verscheidene jaren ontbrak. Men is hier met de bedoelingen van het tegenwoordige Engelsche ministerie zeer te vreden.

WEENEN, den 7den Maart.

Het lijk van wijlen den Keizer is heden namiddag, overeenkomstig zijn, in de nagelatene papieren uitgedrukt verlangen, op eene zeer eenvoudige wijze bijgezet. De eerste opperhofmeester ging voor de lijkkoets, de kapitein der keizerlijke garde volgde dezelve; en verders waren achter het lijk de Keizer, de Keizerin en de keizerlijke familie, voorts de gansche geestelijkheid. In de kerk werd het lijk door den aartsbisschop ingezegend en vervolgens in de keizerlijke groef nedergelaten.

— Naar men verneemt heeft Keizer *Frans* aan zijne familie een aanzienlijk vermogen nagelaten.

— Op last des tegenwoordigen Keizers is het volgende uittreksel uit het testament van den overledene bekend gemaakt:

« § 14. Mijne liefde vermaak ik aan mijne onderdanen. Ik hoop, dat ik voor hen bij God zal kunnen bidden, en ik noodig hen uit tot trouw en verknochtheid jegens mijnen wettigen opvolger, gelijk zij ze mij in goede en kwade dagen hebben bewezen. — Ik betuig aan mijne getrouwe armee mijnen hartelijken dank, voor de diensten, die zij mij bewezen heeft, en door welke zij mijnen troon heeft behouden. Ik noodig ze uit, aan mijnen opvolger steeds dezelfde trouw en verknochtheid te bewijzen. — Aan alle staatsdienaars, die mij goed dienden, betuig ik hiermede mijnen dank.»

— De tegenwoordige Keizer heeft weder onderscheidene eigenhandige brieven uitgevaardigd, als:

1°.) Aan zijnen oom den aartshertog *Palatijn*, strekkende om denzelven bevestigen in de hoogste rijkswaardigheid, welke hij sedert veertig jaren in het koningrijk Hongarije heeft bekleed;

2°) Aan zijnen oom, den aartshertog *Reinier*, die onder-koning van het Lombardisch-Venetiaansch koningrijk blijft.

3°) Aan zijnen neef, den aartshertog *Ferdinand* van Oostenrijk-Este, die aan het hoofd van het burgerlijk en militair bestuur van het koningrijk Gallicie en Lodomerie zal blijven.

4°.) Aan zijnen oom, den aartshertog *Lodewijk*, ten einde deze Z. M. in de regering moge blijven bijstaan met den raad, waarmede hij wijlen den Keizer steeds heeft gediend.

— Verder heeft de Keizer, bij een bijzonder rescript, de wetten, privilegien en vrijheden van het koningrijk Hongarije bevestigd.

— De Keizerin-weduwe zal den titel van Keizerin-Moeder voeren en een gedeelte van het keizerlijke paleis te Weenen blijven bewonen.

— De Oostenrijksche regering heeft onlangs eenen door de protestanten sints lang gekoesterden wensch vervuld, namelijk, dat bij de Hongaarsche regementen, onder welke zich een groot aantal protestantsche soldaten bevinden, protestantsche veldpredikers mogen aangesteld worden. Voor de in Italie liggende Hongaarsche regementen zijn twee Evangelische leeraars benoemd.

NAPOLI DI ROMANIA, den 2den Februarij.

Van Hydra zijn er twee expeditien met Turksche en Grieksche producten naar Nederland afgezonden. Te Patras is men bezig, om er eene gereed te maken met osmata en akerdoppen. Van hier is men voornemens, eene lading met diverse artikelen naar Amsterdam te consigneren, en van Santorin heeft men naar Smyrna last gegeven tot bevrachting van een vaartuig, om met eene partij van 700 fusten wijn de Amsterdamsche markt te beproeven.

Dat er slechts weinig van den handel alhier te vermelden valt, ligt niet daaraan, dat men geene pogingen in het werk stelt, om denzelven te verlevendigen, maar aan de omstandigheden, in welke men hier verkeert en het buitengewone geldgebrek bij de kooplieden, welke niet in staat zijn speculatien van eenig belang te ondernemen.

Wanneer de aanstaande meerderjarigheid des Konings hier rust en vrede te weeg brengt, dan zoude zich ook hier voor den Nederlandschen handel een ruim veld kunnen openen. (*Staats-Courant*).

ZWITSERLAND.

Van de geruchten, dat de naburige Duitsche staten Zwitserland door een militair kordon zouden afsluiten, is alleen overgebleven het gerucht, dat Baden troepen op de Zwitsersche grenzen bijeentrekt; maar dit gerucht schijnt niet geheel ongegrond te zijn; althans het heeft, door berigten uit het aangrenzende Zwitsersch gewest, zoo veel geloof verworven, dat het bewind er eene nota over aan Baden geschreven heeft, waarin tevens wordt geklaagd, dat deze staat het verkeer van Badensche handswerklieden in gansch Zwitserland heeft verboden, zonder daartoe genoegzamen grond te hebben, of het Zwitsersch bewind in de gelegenheid te stellen, om de ongeregeldheden, welke men aangehaald heeft, te onderzoeken, op te helderen of tegen te gaan.

LONDEN, den 7den Maart.

Gisteren avond heeft de markies van *Chandos* eene motie gedaan tot afschaffing van de belasting op het mout, welke door Sir *Robert Peel* bestreden is, omdat daardoor de inkomsten des lands met ongeveer vijf millioen ponden sterlings 's jaars zouden verminderen, welk te kort niet wel te dekken was dan door eene belasting op de eigendommen, die de grondbezitters zeker zouden afkeuren. Hij verklaarde, dat, indien het Huis, ondanks zijne redenen, het voorstel aannam, hij het voor de gevolgen verantwoordelijk liet. Na belangrijke debatten is de motie met 350 tegen 192 stemmen verworpen.

De heer *Hume* had dezer dagen gezegd, dat hij aan het Huis der Gemeenten zou voorstellen om de subsidien aan de regering slechts voor den tijd van zes maanden, in plaats van voor een jaar, toe te staan; doch eergisteren gaf hij kennis, dat hij van gedachte veranderd was en zou voordragen, bij gelegenheid dat de eerste begrooting aan het huis voorgelegd zou worden, om de sommen, daarvoor gevraagd, voor niet langer dan drie maanden in te willigen. Daarop zeide sir *Robert Peel*, dat de uitgaven voor de dienst der marine het eerste ter tafel gebragt zouden worden.

De uitgaven zijn op 332,286 ponden sterling minder geraamd dan in het vorige jaar.

PARYS, den 12den Maart.

Gisteren heeft de heer *Sade*, in de kamer der afgevaardigden, vragen gedaan om te weten: 1°) welke de oorzaak was van de schijnbare of wezenlijke ontbinding van het kabinet; 2°) welke de staat der onderhandelingen in de tegenwoordige ministeriele crisis was; 3°) wanneer die crisis zou afgeloopen zijn. De minister *Guizot* heeft het regt der kamer, om zich de zaak der zamenstelling van het ministerie aan te trekken, erkend, alsmede, dat de wetgevende kamers invloed op die zamenstelling behoorden uit te oefenen, zoodat het ministerie altijd de meerderheid in de kamers moet voor zich hebben; maar hij merkte tevens op, dat de kamer zich in geenen deele regt streeks met die zamenstelling behoorde te bemoeijen, en dat ten dage als zij zulks deed, de constitu-

zou te gronde gaan. Verder gaven de minister *Thiers* en hij te kennen, dat de thans nog in dienst zijnde ministers tot eergisteren geheel vreemd aan de zamenstelling van een nieuw kabinet waren gebleven; dat ieder hunner zich bij de waarneming van zijn departement had bepaald; dat zij de kroon in hare bemoeijingen niet in het minste hadden belemmerd; dat zij den raad hadden gegeven, die hun in 's lands belang dienstig was voorgekomen; doch verder alleen wachtende waren geweest, dat hunne opvolgers zouden benoemd zijn, om hunne posten neder te leggen; dat zij echter sedert eergisteren in de zamenstelling van het ministerie waren betrokken geworden; doch dat het gemaakte plan niet was tot stand gekomen.

Het schijnt, dat eenige leden uit het verhandelde in deze zitting aanleiding hebben genomen, om ondershands bij den minister *Thiers* te vernemen wat de tot standbrenging van het laatste plan had verhinderd; dat daarop door hem is te kennen gegeven, dat men niet zeker was van het behoud der meerderheid, als de heer *de Broglie* weder in het bewind kwam; dat daarna de generaal *Jacqueminot* in eene bijeenkomst van een 150 tal leden van de kamer der afgevaardigden, welke zich als in het bezit der meerderheid beschouwen, over de zaak heeft gesproken, dat daar verklaard is, dat men den heer *de Broglie* met de overige thans bestaande ministers en den maarschalk *Maison*, als minister van oorlog, ondersteunen zou; dat daarop heeft plaats gehad eene zamenspraak tusschen de ministers *Guizot* en *Thiers* en dat eindelijk is gevolgd het besluit van den Koning, om de tegenwoordige ministers te behouden, aangevuld en vermeerderd met den heer *de Broglie*, als president van den raad, en den maarschalk *Maison*, als minister van oorlog. De genoemde maarschalk is thans ambassadeur te Petersburg. De heer *de Rigny* zal dus voorloopig het ministerie van oorlog waarnemen.

Daar de heer *de Broglie* het ministerie verliet, omdat de vorige kamer der afgevaardigden de voordragt over de voldoening der Amerikaansche schuldvordering verwierp, kan men het lot van het nieuwe ontwerp, hetwelk de oppositie gaarne als een wapen tegen het ministerie wilde gebruiken, als verzekerd beschouwen, en zal deszelfs aanneming nu niet twijfelachtig meer zijn.

Er was door een der leden van de bovengemelde bijeenkomst een voorstel gedaan tot een adres aan den Koning over het ministerie; maar ten gevolge der getroffene schikking, heeft hij hetzelve dadelijk ingetrokken.

— De generaal *Sebastiani* is nog niet weder van Londen vertrokken, maar bevindt zich nog te Parijs.

BRUSSEL, den 14^den^ Maart.

De kamer der vertegenwoordiger is sedert eenigen tijd bezig met de beraadslaging over eene wet op de gemeente-besturen. Op voorstel van den heer *de Brouckère*, is besloten, er de bepaling in te lasschen, dat, als het gouvernement goedvindt om iemand tot burgemeester te benoemen, die geen lid van den raad is, zoodanig burgemeester in de vergadering van den raad slechts eene raadplegende stem zal hebben; en op voorstel van de heeren *Seron* en de *Robaulx*, dat de schepenen onmiddellijk door de kiezers zullen benoemd worden. Het eerste besluit is met 52 tegen 28, het tweede met 43 tegen 38 stemmen genomen.

— Aan de miliciens der klasse van 1828 zal onbepaald verlof verleend worden.

AMSTERDAM, den 15^den^ Maart.

Beurs van den 13^den^ Maart.

De handel in publieke fondsen was over het algemeen niet zeer uitgebreid en tot de navolgende prijzen heeft men verhandeld:

Holland. 2½ 55⅞, $\frac{15}{16}$, $\frac{7}{8}$, door verkoopen voor binnenlandsche rekening, iets achteruitgegaan; 5 pCt. 101⅝ à $\frac{7}{16}$ bij weinig affaire; in kansbiljetten was de omzet ook niet aanmerkelijk, de koers derzelve souteneerde zich op 25⅞ à $\frac{7}{8}$; oude sijndicaat 95⅛ à ¼; dito nieuwe 79⅞ à 80 pCt.; aandeelen handelmaatschappij goed prijshoudend: 107⅞ à ¾; doch is minder daarin gedaan, dan sedert eenige dagen het geval was.

Spanje. 5 pCt. perpetuelen 47⅞, $\frac{13}{16}$, ¾ met verkoopers voor binnenlandsche rekening; 3 pCt. 27$\frac{13}{16}$, ⅝ à ⅜ veel voor Belgische rekening ter markt; in uitgestelde heerschte veel beweging; de openingsprijs was 17$\frac{5}{16}$, dezelve vielen tot 17⅛ terug, stegen tot 17$\frac{11}{16}$ en bleven 17⅝ à ½; van cortes obligatiën werd veel voor Engelsche rekening aangeboden, de openings prijs van 47⅞ konde zich slechts een oogenblik staande houden en viel tot 47⅜ terug.

Rusland. Oude Russen 103½ à ⅝, nieuwe 103¾ bij weinig handel; in Russen van 1831 en 1833 in kleine postjes à 99 gedaan; roebels 70¼ à ⅛; doch is weinig daarin omgezet.

Oostenrijk. 5 pCt. metalikeri 99¼; dito 2½ pCt. 55½ à ⅝ gedaan; in Weener aandeelen is iets à 717 omgezet.

Beurs van den 14^den^ Maart.

Wij hadden heden eene zeer stille beurs, de omzettingen bepaalden zich tot slechts kleine posten, doch over het algemeen was de geest iets williger.

Blijvende prijzen ten 4½ uur.

Holland. 2½ pCt. 56 pCt. gebleven; 5 pCt. 101⅝ à ½; kansbiljetten 25⅞ à $\frac{15}{16}$; oude sijndicaat 95⅛ à ¼; nieuwe 80 à 80⅛.

Spanje. 5 pCt. perpetuelen 48⅜; 3 pCt. 27¾; obligatiën cortes 48; uitgestelde 17⅝ à ½.

Effecten-Societeit, 15 Maart.

Wij hebben heden hoegenaamd niets nieuws, uitgezonderd het weder bevestigen van het tegenwoordige Fransche ministerie, onder voorzitterschap van den heer *de Broglie*. Er is veel handel in onze binnenlandsche fondsen gedreven; dezelve waren over het algemeen zeer gewild.

Fluctuatien der prijzen:

Holland. 2½ pCt. 56$\frac{1}{16}$, ⅛, $\frac{3}{16}$, ⅛; 5 pCt. 101¾; kansbiljetten 25⅞ à $\frac{15}{16}$.

Spanje. 5 pCt. perpetuelen 48⅛ à ⅜; cortes 47⅞ à 48.

ARNHEM, den 10^den^ Maart.

Laatstleden Maandag werd in de Gasthuiskerk achter de gewone jaarlijksche promotie der Latijnsche schooljeugd gehouden. De geleerde Heer conrector *E. Waardenburg*, opende de plegtigheid met eene korte, doch doeltreffende voorafspraak, waarin hij, van den waardigen, onlangs overledenen rector dezer scholen, den Heer *A. Rombouts* gewagende, aan 's mans nagedachtenis de verdiende hulde toebragt.

Daarna bekwam de allezins lofwaardige jongeling *G. J. van Hasselt*, die voor zijne uitnemende vorderingen met eenen prijs begiftigd en eervol tot de akademische lessen bevorderd werd, het spreekgestoelte, en hield eene oratie: *De nobilissimo Amphictyonum concilio.*

Vervolgens werden twee andere verdienstelijke jongelingen, *G. C. Gordon* en *W. H. Dullert*, voor hunnen gelijkelijk betoonden ijver, met prijzen beloond, en, tot de eerste orde der eerste klasse overgaande, droegen beiden eene redevoering voor, de eene: *De praecipuis bellorum Persicorum auctoribus*; de andere: *De causis Romanorum post Asiam devictam luxuria.*

Nadat vervolgens de meest verdienstelijke leerlingen der overige klassen: *H. Waardenburg*, *J. C. van Pelt*, *J. A. van Tricht*, *P. F. A. Ketelaar*, *C. K. Muller* en *C. P. Henny* hunne eereprijzen ontvangen en hunne gratiarum actiones met gepaste vrijmoedigheid uitgesproken hadden, eindigde deze plegtigheid, die door alle aanwezigen met belangstelling was bijgewoond.

Mengelwerk.

Over de Javaansche Bank.

Aan de Redactie.

In het Algemeen Handelsblad van 24 Januarij l. l. komt voor een uit de Singapore Chronicle overgenomen berigt, omtrent de Javasche Bank. — Dit berigt vindt men, wel is waar, vervat in een' brief uit *Batavia*; desniettemin is het jammer, dat wij het aan de tusschenkomst van vreemde dagbladen moeten verschuldigd zijn, om ingelicht te worden, aangaande onze eigene aangelegenheden en instellingen.

Deze gedachte deed mij, bij de lezing van dat artikel, het voornemen opvatten, om aan het lezend publiek eenige bijzonderheden mede te deelen, omtrent deze Javasche bank, ten einde hierdoor eenig meerder licht te verspreiden over eene inrigting, welke men in allen deele met den Bataviaschen briefschrijver mag beschouwen als *eene der grootste weldaden, welke een verlicht monarch aan zijne overzeesche onderdanen kon bewijzen.*

Tusschenkomende omstandigheden hebben mij de uitvoering van dit voornemen tot dus verre doen uitstellen; thans daartoe overgaande, neem ik de vrijheid UEd. deze regelen ter plaatsing in uwe Courant aan te bieden.

De Javasche bank is, ingevolge koninklijk besluit van den 29 December 1826, door den commissaris-generaal DU BUS DE GISIGNIES opgerigt, onder verleening van een tienjarig octrooi, ingegaan met den aanvang van het jaar 1828. — Volgens de bepalingen, in dit octrooi vervat, bestaan de werkzaamheden dier bank hoofdzakelijk in beleeningen, escomptos, crediet verleenen, kassierschap en specie handel, en wordt aan de bank daarbij toegezegd, dat hare biljetten zullen zijn een wettig middel van betaling in alle landskassen op [illegible] voorts, dat door de Indische regering geen [illegible] zal mogen worden in omloop gebragt [illegible].

Een ieder, die, door zijn verblijf op Java, voor en na het tijdstip van de oprigting der Javasche bank, in de gelegenheid is geweest, om den loop van handel, crediet- en geld-circulatie met eenige aandacht en kennis van zaken, na te gaan, heeft zich kunnen overtuigen van den allergunstigsten invloed, welken deze instelling heeft uitgeoefend op die gewigtige bestand-deelen der algemeene welvaart, en zal ook, geloof ik, al wat deswege door gemelden briefschrijver wordt gezegd, volkomen beamen. — Het korte bestek van dit betoog laat mij niet toe, daarover uit te weiden en die weldadige uitkomsten, welke door middel der Javasche bank tot stand zijn gebragt en in stand worden gehouden, in alderzelver bijzonderheden te ontvouwen. In *Indiën* zijn die genoeg bekend en te zeer in het oog loopende, dan dat bij onpartijdigen daaromtrent twijfel zoude kunnen bestaan. Ik zeg met opzet, bij *onpartijdigen*, want ook in *Indiën* zijn de oordeelvellingen over deze instelling dikwijls ver van onpartijdig.

Wanneer een deelhebber, als de Bataviasche briefschrijver, bij het verlaten eener algemeene vergadering, waar hij vernomen heeft, dat zijne geplaatste inlage hem een zuiver voordeel van nagenoeg 24 pCt. in een jaar tijds heeft opgebragt, door deze tijding in eene opgeruimde stemming gebragt, eenen lofzang begint aan te heffen op den boom, die hem zulke rijke vruchten afwerpt, zoo heeft deze ten minste den schijn, van vooringenomen en bij gevolg partijdig te zijn *voor* de Javasche bank.

Aan den anderen kant vindt men partijdigen *tegen* dezelve, gelijk de briefschrijver in eene eenigzins ingewikkelde zinsnede ook beweert. — Onder dezen mag men rangschikken de naijverigen, die, geene deelhebbers zijnde, met leede oogen aanzien, dat anderen groote voordeelen van hunne aandeelen trekken; — voorts diegenen, die, voor de oprigting der bank, gewoon waren, hunne kapitalen of kapitaaltjes à één of meer pCt. 's maands op secure waarborgen uit te zetten, en het aan de bank bezwaarlijk kunnen vergeven, dat zij hun de gelegenheid daartoe grootendeels heeft afgesneden. — Maar ook onder de Indische ambtenaren ontmoet men vaak vooringenomenheid tegen die bank, doordien in eene kolonie, waar het gouvernement in deszelfs onbegrensde magt zonder beperking afdaalt van het hoofd des bestuurs op deszelfs ondergeschikte ambtenaren, velen zich niet kunnen vereenigen met het bestaan van een ligchaam als de Javasche bank, dat, steunende op deszelfs octrooi, eenigermate op zich zelve staat en werkt, buiten dadelijke afhankelijkheid van die suprematie, welke overigens, uit den aard der zaak, het wezen uitmaakt van het Indische bestuur. — Men bedenkt daarbij niet, dat het eene eerste voorwaarde van bestaan en als het ware een levensbeginsel uitmaakt voor eene zoodanige instelling, om binnen den haar door het octrooi aangewezen kring vrij en onbelemmerd te kunnen werken. Deze vooringenomenheid is dus te meer te bejammeren, daar dezelve meermalen onaangename botsingen heeft te weeg gebragt tusschen de Javasche bank en het Indische gouvernement of deszelfs ambtenaren.

Voor mij zelven wil ik gaarne bekennen, dat, bijaldien ik onder de partijdigen moest gerangschikt worden, ik mij dan met den Bataviaschen briefschrijver zoude rangschikken onder de partijdigen *voor* de Javasche bank. Mij komt dezelve niet alleen nuttig voor in het geen zij reeds gepresteerd heeft en nog dagelijks presteert, en dat wel voordeelig in hare uitkomsten voor de deelhebbers; maar ik beschouw de Javasche bank bovendien als eene allerbelangrijkste instelling in het algemeen belang van *Java's* ingezetenen, door den waarborg, welken zij oplevert voor de toekomst, zoo lang althans als haar octrooi ongekrenkt zal blijven bestaan, en het bestuur der bank, met wijs en voorzigtig beleid, den haar voorgeschreven weg zal blijven betreden. Ik bedoel hier eenen waarborg, welken, naar mijn inzien, eene wel ingerigte bank alleen in staat is op te leveren tot behoud eener gezonde geld-circulatie in *Java*.

Om dit duidelijk te maken, zal eene voorafgaande uitweiding noodzakelijk zijn, en ik acht de zaak van genoegzaam gewigt, om die uitweiding niet achter wege te laten.

Men lette op het vroeger over *Java* in omloop geweest zijnde gouvernements-papieren-geld en het lot, dat hetzelve getroffen heeft; de verliezen daarop door de ingezetenen geleden, tijdens de verovering van *Java* door de Engelschen. — Van versche herinnering is het gebeurde sedert de teruggave onzer Indische bezittingen, en het gevaar, ontstaan uit eene geld-circulatie van gouvernements-papier, zonder bepaalden waarborg. Dit papier zoude ten gevolge der finantieele moeijelijkheden, waarin het Indische bestuur zich heeft verwikkeld gevonden, onmisbaar groote onheilen en onherstelbare verliezen aan de ingezetenen berokkend hebben, ware het niet, dat de waakzame zorg van Z. M. den Koning, door tijdige hulp, die rampen had afgeweerd; hebbende het Z. M. behaagd, om, gelijktijdig met het invoeren van een nieuw muntstelsel in 1826, de algeheele intrekking te bevelen van het in omloop zijnde papieren-geld, waarvan het bedrag in der tijd op ruim tien millioen werd geschat. — De tot die intrekking benoodigde fondsen zijn toen door *Nederland* gefourneerd uit de leening van twintig millioen, dat zelfde jaar gesloten.

Er is voorzeker niemand op *Java*, die, na die ondervinding, het immer wenschelijk zoude achten, om op nieuw gouvernements papieren-geld in omloop te zien gebragt. — Maar gesteld de Javasche bank bestond niet: — op welke wijze zoude dan kunnen worden voorzien in de zoo belangrijke behoefte aan een doelmatig circulerend medium?

De gesteldheid van *Java* is, met betrekking tot dit onderwerp, eigenaardig en bijzonder. — De ondervinding heeft genoeg bewezen, dat een geldsomloop van gouden of zilveren munt, aan zich zelven overgelaten, er geen stand kan houden: aangezien de gestadige uitvoer van spetie het numerair aanhoudend naar buiten trekt en die geldsomloop dus ook even als eene rivier, langs eene hellende bedding stroomende, onophoudelijk toevoer vereischt, om niet op te droogen.

Het in *Java* aanwezig kopergeld is eene volstrekte behoefte voor de inlandsche bevolking, wier geldhandelingen voor dagelijks vertier over zeer geringe waarden loopen, en waartoe duiten of centen, in groote massa's, onder dezelve circuleren en voor een groot gedeelte de behoefte van geldsomloop voor die bevolking vervullen. — Dit geld was dan ook uit den aard uitsluitend voor de inlandsche bevolking en handelingen met die bevolking geschikt; want buiten en behalve de klaarblijkelijke onhandelbaarheid dier munt, zoo ontbreekt aan dezelve ten eenen male het hoofdvereischte eener algemeen gangbare munt, namelijk innerlijke waarde. 10,000 Centen of Indische duiten, welke eene waarde van honderd gulden vertegenwoordigen, wegen plus minus een halve pikol of 62½ oude ponden, terwijl het Japansch koper, dat op *Java* tot het slaan van duiten wordt gebezigd, daar al zeer hoog in prijs moet staan, om *f* 75 de pikol te gelden. — Hieruit volgt klaarblijkelijk, dat eene hoeveelheid Indische duiten, welke *f*. 100 vertegenwoordigt, slechts eene innerlijke waarde van hoogstens *f*. 37.50 bezit.

Intusschen hebben schaarschheid van zilver of andere omstandigheden reeds te weeg gebragt, dat langzamerhand het kopergeld zich in de laatste jaren heeft opgedrongen in den algemeenen geldsomloop, zoodat tegenwoordig het Indische gouvernement transactien aangaat in die munt, en de tractementen der Indische ambtenaren voor een goed gedeelte daarin worden uitbetaald; zelfs wordt door het gouvernement papier-representerend-kopergeld in omloop gebragt.

Het is eene algemeen erkende en door de ondervinding genoeg gestaafde waarheid, dat eene slechte munt, zonder innerlijke waarde, de strekking heeft, om betere munten uit den omloop te verdringen. — Men mag het dus ook voor bewezen houden, dat wanneer de geldsomloop op *Java* aan deszelfs eigen gang wierd overgelaten, het goud en zilver al zeer spoedig geheel door het koper zoude verdrongen worden. Regelmatige, bepaalde toevoer van spetie (buiten en behalve de opschorting, waaraan die toevoer, bij eventuele stremming in de vaart onderhevig is) levert op zich zelve geen genoegzamen waarborg op tegen zoodanig onheil; want zoodra onvoorziene omstandigheden, welke op *Java* meermalen plaats grijpen, een buitengewonen afvoer van spetie te weeg brengen, welke de geregelde aanvoer te veel overtreft, dan is het onheil reeds daar. En wel mag men zulks een onheil noemen; want moest het eenmaal daartoe komen, dat, door gebrek aan zilveren en gouden munt, het koper alleen in omloop overbleef, zoo zoude onvermijdelijk eene algemeene financiële omkeering van zaken daarvan het gevolg zijn. Over het algemeen zijn toch de transactien tusschen Europeanen, als koopen, verkoopen, contracten, beleeningen, hypotheken, erfstellingen enz., gebaseerd op de bekende vaste waarde van den Nederlandschen gulden. — Wanneer nu eene geheel ongewisse waarde die vaste waarde, op eenmaal, moet vervangen: welk middel blijft er dan over tusschen debiteur en crediteur, om hunne rekeningen te vereffenen? — Het gouvernement moge dan tusschen beiden komen, gelijk het zich gedrongen zal vinden te doen, om te bepalen, dat eene zekere hoeveelheid duiten, eenen zilveren gulden legaal zal presenteren; maar het is nimmer in de magt van eenig gouvernement geweest, om eene gedwongene waarde aan eene munt te geven, en die gedwongen waarde, zonder schreeuwende onregtvaardigheden, te handhaven. — Het kopergeld zal dus moeten vallen, hetzij trapsgewijze of plotseling, naar mate van de meer of min dringende behoefte aan spetie, tot op de effective verhouding tusschen koper-metaal en zilver, dermate, dat, indien het koper-metaal alsdan eene waarde van *f* 75 zilver per pikol op de markt heeft, men een pikol of nagenoeg *f* 200 aan duiten zal noodig hebben, om eene schuld van *f* 75 zilver af te doen. — Staat het koper-metaal op *f* 56 per pikol, dan zal tot dezelfde betaling *f* 300 kopergeld benoodigd zijn.

Het is geheel overtollig over de gevolgen van zulk eene crisis en over de onheilen, welke daaruit voor Java's ingezetenen zouden voortspruiten, uit te weiden. Het is tastbaar voor een ieder, die zich eene zoodanige gesteldheid van zaken voor den geest brengt.

Mag men het nu voor bewezen houden, dat eene zoodanige geldelijke crisis *Java* gestadig over het hoofd zal hangen, zoodra de geldsomloop er aan deszelfs eigen gang wordt overgelaten; zoo houde ik mij evenzeer overtuigd, dat de Javasche bank het eenigste behoedmiddel tegen een zoodanig onheil oplevert en, als de best mogelijke waarborg daartegen, de hoogste belangstelling moet inboezemen aan alle ingezetenen van *Java*, zoowel als een ieder, die er geldelijke belangen uitstaande heeft.

De Javasche bank, toch, is, uit den aard harer werkzaamheden, de gestadige regulateur van den geldsomloop; en kan zulks met te meerder klem zijn, daar zij door hare agentschappen te *Samarang* en *Sourabaya* haren invloed uitbreidt over geheel het eiland. — Tegen het papier, dat zij uitgeeft, sluit zij goud en zilver in hare gewelven. — Zij voorziet in de behoefte aan spetie, door inwisseling van papier; breidt hare operatien uit, naar mate de voorraad van spetie het toelaat; of krimpt dezelve in, zoodra een te sterke afvoer van zilver het noodzakelijk maakt, die tegen te gaan en te stuiten. — Eigenbelang noopt haar, al de verschijnselen van den geldsomloop gestadig en naauwkeurig nategaan en hare hulpmiddelen aan te wenden, zoodra de noodzakelijkheid daarvan zich kenbaar maakt. Ook heeft de ondervinding het doeltreffende harer tusschenkomst ten dien opzigte reeds ontegenzeggelijk gestaafd: want reeds meer dan eens heeft de Javasche bank, door hare leiding, eene crisis van voormelden aard afgewend of gestuit.

De meeningen, welke ik in dit vertoog getracht heb duidelijk uiteen te zetten, omtrent de, mijns inziens, zoo nuttige strekking der Javasche bank; deze meeningen doen mij dan ook ten besluite van ganscher harte instemmen met den door den Bataviaschen briefschrijver geuiten wensch: dat het octrooi dier bank, bij deszelfs uiteinde, door goedgunstige vergunning van Z. M. den Koning moge worden vernieuwd; hopende, dat dezelve steeds moge blijven voortgaan, gelijk zij tot dus verre gedaan heeft, nut te stichten en het algemeen welzijn op *Java* te bevorderen.

8. Maart 1835.

Een woord over de bevorderingen bij onze Zeemagt.

Een bestendig lezer der Arnhemsche Courant verzoekt der redactie het nevensgaande artikel, behelzende eenige onbillijkheden, welke bij Z. M. zeemagt plaats hebben, op te nemen; zullende de schrijver zich verder van tijd tot tijd gaarne onledig houden met het inzenden van soortgelijke stukken, die kunnen strekken, om de verkeerde wijzigingen, bij dit wapen ingeslopen, openlijk bekend te maken.

Het departement der marine schijnt door billijkheid en regtvaardigheid te verstaan, om alle officieren, van wat rang ook, bij Neerlands zeemagt te bevorderen en op 's Konings schepen te plaatsen naar hunne ancienniteit, onverschillig of zij kundig of onkundig, geschikt of ongeschikt zijn.

Aan de verbetering van het vaste corps zee-officieren schijnt men minder te denken, hetwelk aan gedacht departement liever met de magtspreuk te behelpen: dat er geene vacatures bestaan, en, de middelen tot bevordering ontbrekende, men ook geene promoties kan daarstellen.

Hiertegen meenen wij te moeten opmerken, dat, indien de gezindheid werkelijk bestond, om zoodanige promotiën te bewerkstelligen, waartoe genoegzame aspiranten bij het corps zee-officieren voorhanden zijn, men hiertoe gemakkelijk zou kunnen komen door het pensioneren van diegenen, die daarvoor werkelijk reeds in de termen vallen. Door het bezigen van dien maatregel, ontstonden er van zelve vacatures en wond men den moed der naar bevordering reikhalzende zee-officieren krachtdadig op; welke moed door de bestaande wijze van zien nu dagelijks en trapsgewijze verflaauwt.

Volgens het tegenwoordige ministerieele stelsel zal, binnen weinige jaren, van den rang van admiraal af tot aan dien van adelborst toe, bijna niemand meer geschikt zijn voor den rang, dien hij bekleedt.

Het pensioneren bij de marine is waarlijk zulk eene groote uitgaaf niet, aangezien de zee-officieren niet deelen in dezelfde voorregten als de officieren der landmagt, die hunne campagne-jaren dubbeld, alsmede hunne dienst-jaren in *Indiën* tellen, en hierdoor eerder in de termen van pensionering vallen.

Een zeeofficier moet veertig ronde jaren dienen, van zijn zestiende jaar af gerekend, eer hij het volle pensioen kan erlangen, in gevolge Z. M. besluit van den 30. Augustus 1815 No. 21.

Zou men nu niet beter doen, verscheiden kapiteins ter zee te pensioneren voor hun volle pensioen, dat *f* 1500 bedraagt, indien zij namelijk onder de tien oudsten behooren, zonder welk prerogatief hun slechts *f* 1200 toekomt, dan hen, uit eene verkeerd gewijzigde goedgunstigheid, op een wachtschip te *Vlissingen*, *Texel* of *Helvoetsluis* voor *f* 5,400 traktement te plaatsen, of voor *f* 6000 's jaars, wanneer zij onder de tien oudsten behooren?

Door dezen oudgeworden heeren, onder den vorm van pensioen, op zoodanig schip het commando te verleenen, met officieren, waarvan sommigen tot dezelfde categorie behooren, wendt men in geenen deele geschikte middelen aan, om goed zeevolk te vormen, daar de pas aangenomen matroos op zulk een schip komt, om er zijne eerste maritime opvoeding te verkrijgen, welke hem moet gegeven worden door afgeleefde leermeesters, die geen ander belang kennen, dan om hunnen overigen diensttijd stil en zorgeloos ten einde te brengen.

Bijzonder te wenschen is het derhalve, in het belang van 's Konings zeemagt, en alzoo ten opzigte van het wapen der marine, gewenschte verbeteringen in het personeel der gezagvoerders te zien stand grijpen; opdat *Neêrland* zich, binnen korte jaren, niet hebbe te beklagen over eene ontmoedigde zeemagt, gelijkstaande met die van het hedendaagsche *Spanje!*

Een uwer geabonneerden.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 15 Maart 3 El 5 Palm 0 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 5 D
Den 16 dito 3 El 2 Palm 0 Duim; gewassen 0 Duim; gevallen 23 D

Getrouwd:

F. LE COULTRE,
en
A. E. SALEMINK.

ARNHEM,
den 12den Maart
1835.

Mijne geliefde Echtgenoote, *J. G. THIEME*, beviel heden van een' welgeschapen ZOON.

HAARLEM,
den 10den Maart
1835.

J. G. LIERNUR,
Evang. Luth. Predikant.

Heden overleed, tot mijne bittere droefheid, in den ouderdom van 42 jaren, mijn hartelijk geliefde Echtgenoot, *JAN HENDRIK BARENBRUGH.*

ZUTPHEN,
den 14den Maart
1835.

M. HENNY.
Wed. J. H. BARENBRUGH.

---

§ § § HEEREN BURGEMEESTER en § § WETHOUDEREN der STAD *DEVENTER* † zijn voornemens UIT DE HAND voor Afbraak te verkoopen:

De Stads TIGCHELOVEN met HAAGHUIZEN enz., benevens een BOERENWAGEN, STORTKAR, TIGCHELKARREN met PAARDENTUIG, STEENVORMEN en verdere GEREEDSCHAPPEN.

De hierin gading hebbende kunnen zich vervoegen bij den Stads Bouwmeester *B. VAN ZALINGEN.*

AMORTISATIE-SYNDICAAT.
ADMINISTRATIE DER DOMEINEN, WEGEN, VAARTEN, ENZ.,
AGENTSCHAP *ZUTPHEN*.
VERPACHTING.

De AGENT van het DOMEIN te *ZUTPHEN* zal, op Woensdag den 18den Maart 1835, des morgens ten elf ure, ten overstaan van den Heer en Mr. *J. J. SLUITER*, openbaar Notaris des Arrondissement *Zutphen*, residerende te *Zutphen*, ten huize van *PATRICUS WYERS*, in *het Zwijnshoofd* aldaar, in het openbaar aan de meestbiedenden voor den tijd van drie jaren, te rekenen ingegaan te zijn den 1sten Januarij 1835, en zullende dienvolgens eindigen den 1sten Januarij 1838, in 29 perceelen verpachten:

Het GRASGEWAS der Vestingwerken en onderhoorige Posten der Stad *Zutphen*.

En zulks op alle zoodanige conditien als voor de daarbij belanghebbende ter visie liggen, zoo ten Kantore van welgemelden Heer Agent s van den Heer Notaris voornoemd.

De Agent voornoemd,
J. VAN LAMSWEERDE.

---

§ † § De GEBOUWEN te *Arnhem*, behoorende tot † † de Nalatenschap van Wijlen den Wel Edel Geboren Heer † *M. H. VAN DEN OUWELAND*, en Vrouwe *VAN ESTVELT*, zijn ingezet en verhoogd:

1o. Het HUIS in de Rijnstraat . . . . *f* 6306.
2o. PAKHUIS en WONING in de Varkenstraat " 1035.
No. 1 en 2 in Massa . . . . " 7340.
3o. KOETSHUIS en STALLING aldaar " 1990.
No. 1, 2 en 3 in Massa . . . . " 9372.

De toeslag derzelve is bepaald op den 25sten Maart 1835, in het *Hof der Nederlanden*, met nadere informatien te bekomen bij den Heer *H. BAAK*, Notaris te *Arnhem*.

---

§ § § In een Huisgezin, het gevestigd verblijf houdende in de § † nabijheid van *Arnhem*, wordt, op billijke voorwaarden, met † Mei aanstaande, verlangd, eene JONGEJUFVROUW, tusschen de twintig en dertig jaren oud, van de Protestansche geloofsbelijdenis, zedelijk en ligchamelijk geheel bekwaam om behulpzaam te zijn in het bestier der huishouding, en de verzorging van een tweejarig kind; de kennis van de Fransche taal, van alle vrouwelijke Handwerken van het inleggen van Groenten, het inmaken van Confituren, en wat dies meer is, wordt tevens in haar vereischt. Die gene, welke zich hiertoe geschikt acht, gelieve zich in persoon of met gefrankeerde brieven, alle de noodige opgaven behelzende, onder de letters C. R., te adresseeren bij den Boekverkooper *J. M. DOYER* te *Arnhem*.

---

§ § § Er wordt gevraagd eene bekwame KEUKENMEID, § § van de Roomsch Katholijke Godsdienst, en § van goede getuigschriften voorzien. Iemand daartoe genegen zijnde, vervoege zich per brief of in persoon bij den Schoolonderwijzer *HM. RUTJES* te *Zevenaar*.

Zevenaar den 10den Maart 1835.

---

§ † § LETTERZETTERS, tevens BEKWAME DRUKKERS zijnde, kunnen — mits bewijzen † † § van *goed gedrag* overleggende — VASTWERK bekomen bij den Boekdrukker aldaar D. SCHINKEL. *Dagt* te *'s Gravenhage*. *Brieven franco.*

---

† § † De Ondergeteekende maakt bij deze bekend, dat op giste- § § ren op de *Pley*, onder *Huissen*, bij *Westervoort*, zijn § aangekomen de drie nagenoemde bengsten van de Koninklijke Paarden-Stoeterij te *Borculo*: als

Bosfleedt, van Holsteinsch ras, ligt bruin, zwaar geklost, bijzonder geschikt tot het voortbrengen van paarden voor den landbouw.

Generaal, van Hongaarsch ras, schimmel, groot, welgemaakt en bijzonder schoon geleed, voornamelijk bestemd tot het dekken van zwartharige merrien.

Conductor, van Brunswijksch ras, middelmatige grootte, bruin, buitengemeen gebouwd, zeer vlug in zijne bewegingen, bijzonder geschikt tot het voortbrengen van Rijpaarden.

De Ondergeteekende vleit zich, dat de eigenaren en aanfokkers van paarden in deze landstreek de zorg en de bedoeling van het Gouvernement, om het paardenras in deze Provincie te verbeteren en te veredelen, op welverdienden prijs zullen schatten, en in de keuze van de drie genoemde hengsten een geschikt middel zullen erkennen, om daartoe in deze omstreken te geraken. Hij noodigt daarom alle belanghebbenden uit, om tot hun eigen wel begrepen voordeel mede te werken tot het gezegde doel, door hunne merrien in den thans begonnen springtijd door deze hengsten te doen dekken: en, om van zijne zijde de belemmeringen, zoo veel in zijn vermogen is, op te heffen, heeft hij gezorgd, dat ieder, die, om zijne merrien tot het gezegde einde naar de *Pley* te geleiden, het Westervoortsche veer moet gebruiken, zoo wel bij het komen als bij het terugkeeren, voor zijne merrien vrije overvaart zal genieten; tot welk einde dezelve alleen zijnen naam en het doel zijner reize aan den Veerknecht zal hebben op te geven.

Arnhem, den [illegible] Maart 1835.

[illegible]

NEDERLANDSCHE
STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

Dienst tusschen *Rotterdam*, *Arnhem* en *Keulen*.

De fraaije en snelvarende Stoomboot *LUDWIG* vertrekt:

Van Arnhem naar Keulen:

Den 19den, 24sten en 29sten Maart, s'morgens ten 7 uren.

Van Arnhem naar Rotterdam:

Den 17den, 22sten en 27sten Maart, s'morgens te 9½ ure.

Te ARNHEM, bij C. A. THIEME, Boekdrukker.